

Rahanpesun estäminen -uutiskooste 1/2024 – 22.3.2024

Finanssivalvonta osallistuu FATF-työhön myös koulutuksen kautta

Finanssivalvonnassa on mahdollisuus päästä mielenkiintoisiin ja haastaviin kansainvälisiin tehtäviin. Valtiovarainministeriö järjesti tammikuussa Helsingissä viikon kestäneen koulutuksen, jossa asiantuntijat eri puolilta maailmaa oppivat arvioimaan toisten maiden rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämistyötä. Kouluttajat olivat FATF:n ja Euroopan neuvoston MONEYVAL-komitean sihteeristöistä sekä Yhdysvalloista.

Koulutus pohjusti FATF:n seuraavaa arviointikierrosta, ja osana tätä koulutuksen suorittaneet asiantuntijat tulevat matkustamaan arvioinnin kohteena oleviin maihin arvioidakseen, miten ne noudattavat FATF:n suosituksia. Arvioitsijakoulutuksen suoritti 44 asiantuntijaa 28 eri maasta. Suomesta sen kävi kahdeksan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistyön ammattilaista. Finanssivalvonnasta vanhempi asiantuntija Anssi Leisio ja johtava juristi Jonna Ekström suorittivat koulutuksen.

FATF arvioitsijakoulutus tammikuussa Helsingissä. Kuva: FATF

Lisäksi Jonna Ekström osallistui alkuvuonna Etelä-Afrikassa järjestettyyn viikon pituiseen FATF:n standardien sisältöön pureutuneeseen koulutukseen, johon osallistui 40 edustajaa 18 Afrikan maasta ja kolmesta Euroopan maasta. Koulutuksen järjesti FATF:n koulutusinstituutti EU Global Facilityn tuella.

FATF:n koulutusinstituutin ja ESAAMLG:n sihteeristön kokeneiden kouluttajien järjestämä kurssi keskittyi useisiin rahanpesun, terrorismin rahoituksen ja joukkotuhoojien leviämisen rahoituksen torjuntaan liittyviin aiheisiin. Koulutusohjelman tavoitteena on auttaa Afrikan alueen maita kehittämään valmiuksiaan torjua tehokkaasti rahanpesua sekä

terrorismin ja joukkotuhoaseiden rahoitusta. Finanssivalvonnan edustaja jakoi koulutuksessa EU:n ja Suomen hyviä käytänteitä FATF:n suositusten täytäntöönpanosta.

ATF:n standardeja koskeva koulutus Kapkaupungissa, Etelä-Afrikassa tammi-helmikuussa 2024. Kuva: FATF

Pakotteita koskeva MOK voimaan 1.3.2024

Pakotteita koskevissa [Finanssivalvonnan määräyksissä ja ohjeissa \(4/2023\)](#) täsmennetään rahanpesulain 3 luvun 16 §:n mukaisia velvoitteita. Pakote-MOK koskee aihealueita, joita tehokkaan pakoteriskienhallinnan tulisi sisältää.

Finanssivalvonnan valvottavan tulee muun muassa huolehtia siitä, että sillä on selkeästi määritetyt roolit ja vastuut, sisäinen ohjeistus sekä riittävät resurssit pakotteiden noudattamisen varmistamiseksi. Lisäksi valvottavan tulee laatia pakotteita koskeva riskiarvio ja varmistaa, että sillä on tehokkaat prosessit pakotteiden kohteena olevien tahojen havaitsemiseksi sekä varojen jäädyttämiseksi.

Muuta ajankohtaista pakotteista

Pakotteiden kiertäminen

Mediassa on viime aikoina uutisoitu epäillyistä pakotteiden kiertämiseen liittyvistä tapauksista, joista osaan on myös liittynyt suomalaisyrityksiä. Finanssivalvonta haluaa muistuttaa valvottavia siitä, että pakotteiden kiertämiseen liittyvät riskit voivat kohdistua myös suomalaistoimijoihin ja nämä riskit tulisi tiedostaa myös valvottavan omissa riskienhallinnan toiminna. Finanssivalvonta kehottaa valvottavia tarkkaavaisuuteen omien asiakkaidensa ja näiden liiketoimien osalta sekä muistuttaa, että epäillyistä pakotteiden kiertämisyrityksistä tulee raportoida Rahanpesun selvittelykeskukselle.

EU:n 12. ja 13. pakotepaketti

Edellisen uutiskoosteen julkaisun jälkeen on julkaistu 12. ja 13. pakotepaketti. Finanssivalvonnan valvottavien näkökulmasta huomionarvoista oli 12. pakotepaketissa tehty muutos sektoripakoteasetukseen (Neuvoston asetus (EU) 833/2014), jossa lisättiin uusi 5 r artikla.

Kyseisen 5 r artiklan 2 kohta velvoittaa *luotto- ja rahoituslaitoksia* raportoimaan ulkoministeriölle sellaisista unionin ulkopuolelle suuntautuvista varainsiirroista, joiden kumulatiivinen määrä puolivuotiskauden aikana on yli 100 000 euroa, mikäli maksajana on Euroopan unionin alueelle sijoittunut oikeushenkilö, yhteisö tai elin, joiden omistusoikeuksista suoraan tai välillisesti omistaa yli 40 prosenttia

- Venäjälle sijoittautunut oikeushenkilö, yhteisö tai elin
- Venäjän kansalainen tai
- Venäjällä asuva luonnollinen henkilö.

Luotto- ja rahoituslaitosten on 1 päivästä heinäkuuta 2024 alkaen ilmoitettava ulkoministeriölle kahden viikon kuluessa yllä mainitut kriteerit täyttävät varainsiirrot. Komissiolta odotetaan kevään aikana 5 r artiklan tulkintaohjeita, jotka todennäköisesti julkaistaan komission verkkosivujen usein kysytyt kysymykset osiossa.

- [Komission tiedote 12. pakotepaketista](#)
- [Komission tiedote 13. pakotepaketista](#)
- [Komission usein kysytyt kysymykset](#)

Kansallista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviota on päivitetty

Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion osittaispäivitys 2023 ja toimintasuunnitelma julkaistiin 8.2.2024. Riskiarvion osittaispäivitys 2023 on laadittu valtiovarainministeriön ja sisäministeriön koordinoimana. Finanssivalvonta oli mukana riskiarvion päivittämisessä kansallisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisten sekä muiden keskeisten toimijoiden kanssa.

Riskiarvion osittaispäivityksessä kuvataan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen uhkia, haavoittuvuuksia ja riskejä korkeimman riskin ilmoitusvelvollissektoreilla. Osittaispäivityksessä tunnistettiin esimerkiksi virtuaalivaluutan tarjoajiin liittyvän määrällisesti eniten yksittäisiä merkittäviä rahanpesun riskejä. Epäviralliseen kansainväliseen rahanvälitykseen arvioitiin myös sisältyvän erittäin merkittävä riski.

Riskiarvion osittaispäivityksessä tarkastellaan myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä valituista ilmiöistä, joita ovat Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, etäasiointi sekä korruptio. Keskeisiksi riskeiksi nousivat esimerkiksi pakotteiden kiertäminen erilaisin menetelmin, tietoverkkoavusteiset rikokset sekä haasteet korruption tunnistamisessa erityisesti päätöksenteossa.

Osittaispäivityksen yhteydessä on päivitetty kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion toimintasuunnitelma vuosille 2024–2025.

Toimintasuunnitelmassa esitellään ne toimenpiteet, joilla riskiarviossa havaittuja riskejä pyritään pienentämään.

Riskiarvio ja toimintasuunnitelma muodostavat kokonaisuuden, joka kuvastaa Suomen kansallista ymmärrystä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä ja niiden hallintakeinoista. Riskiarvion osittaispäivitys ei korvaa vuoden 2021 riskiarviota, vaan ainoastaan täydentää sitä.

- [Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio 2023: Osittaispäivitys](#)
- [Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion toimintasuunnitelma 2024–2025](#)
- [Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio 2021](#)

Pankkipalvelujen ja luottolaitoslainsäädännön arviointi: Arviomuistio sääntelyn ajantasaisuudesta ja muutostarpeista

Valtiovarainministeriö on selvittänyt, saavatko kansalaiset, yritykset ja järjestöt riittävän hyvin pankkipalveluja. 1.3.2024 julkaistun arviomuistion mukaan yritykset ja yhteisöt kohtaavat merkittäviä ongelmia pankkipalveluiden saatavuudessa. Vaikeuksia on erityisesti mikro- ja pienyrityksillä, etenkin maahanmuuttajataustaisilla. Arviomuistion mukaan kaikilla asiakasryhmillä on vaikeuksia saada henkilökohtaista asiakaspalvelua.

Valtiovarainministeriö arvioi, että peruspankkipalvelujen ongelmiin voitaisiin reagoida muun muassa siten, että oikeutta peruspankkipalveluihin harkittaisiin laajennettavaksi koskemaan yrityksiä, yhteisöjä ja elinkeinonharjoittajia. Arviomuistiossa esitetään myös, että pankkien velvollisuuksia ja menettelytapoja olisi syytä täsmentää siten, ettei niitä tulkita ylitsepääsemättömän tiukasti keskeisiä palveluja tarjottaessa. Tähän liittyy myös menettelytapojen kehittäminen asiakkaan tuntemisessa ja tunnistamisessa sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä.

[Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoja arviomuistiosta.](#)
Lausuntoaika päättyy 12.4.2024.

EU:n rahanpesun vastaisen paketin viimeisimmät vaiheet

EU:n neuvosto ja parlamentti pääsivät 14.2.2024 sopuun uuden rahanpesuasetuksen ja -direktiivin sisällöstä. Tällä hetkellä valmistellaan tekstien kansallisia kieliversioita, jotka julkaistaneen EU:n virallisessa lehdessä alkukesän aikana.

Julkiset [versiot kompromissiteksteistä](#) ovat neuvoston sivuilla.

Frankfurtista AMLA:n sijaintipaikka

EU ja sen jäsenmaat ovat 22.2.2024 tehneet päätöksen perustaa uuden EU:n rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan valvontaviranomaisen (AMLA) Frankfurtiin. Tämä on tärkeä virstanpylväs EU:ssa. Myös Finanssivalvonta tulee tekemään tiivistä yhteistyötä AMLA:n kanssa vahvistaakseen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa.

FATF-ajankohtaiset

FATF:n täysi-istunto pidettiin normaalin tapaan helmikuussa Pariisissa. Täysistunnossa sovittiin, että maksun tietoja koskevan suosituksen 16 (ns. Travel Rule) ja sen tulkintaohjeen muutosluonnos lähetetään julkiseen konsultaatioon. Luonnos sisältää useita vaihtoehtoisia muutosehdotuksia, joista sidosryhmiltä toivotaan palautetta. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään varmistamaan suosituksen teknologianeutraalius sekä uudistamaan suositus vastaamaan maksujärjestelmien muutoksia.

FATF päätti poistaa ns. harmaalta listalta Gibraltarin, Barbadosin, Ugandan ja Arabiemiirikunnat. Harmaalle listalle lisättiin Kenia ja Namibia. Iran, Pohjois-Korea ja Myanmar säilyvät FATF:n ns. mustalla listalla.

Samalla FATF:lle valittiin uusi puheenjohtajamaa Meksiko kausille 2024–2026. Puheenjohtajuus vaihtuu kesäkuussa 2024 pidettävässä täysistunnossa.

Lisää FATF:n ajankohtaisia uutisia [FATF:n kotisivulta](#).

IMF:n raportti Suomen rahanpesun torjunnasta julkaistu

Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) [analyysi rahanpesun estämisestä Suomessa](#) julkaistiin vuoden alussa. IMF analysoi Pohjoismaiden ja Baltian maiden pyynnöstä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen aiheuttamia uhkia ja haavoittuvuuksia alueella. Koko aluetta koskevan raportin tuloksista tiedotettiin jo aiemmin viime syksynä.

IMF ehdottaa Suomea koskevassa analyysissään rahanpesun kansallisen riskiarvion ja valvojien riskiarvion kehittämistä esimerkiksi uudistamalla rajat ylittävien maksujen analyysiä. Lisäksi muitakin eri tietolähteitä voitaisiin käyttää nykyistä tehokkaammin rahanpesun kannalta korkeariskisten maiden tunnistamisessa.

Valvonnan osalta kehittämissuhteuksina ovat mm. kryptovaratoimijoiden valvonnan tehostaminen ja paikan päällä tehtävien rahanpesutarkastusten lisääminen.

MiCA (kryptovara-asetus) ja maksuntietoasetus voimaan 30.12.2024

EU:n kryptovara-asetus ((EU) 2023/1114) eli Markets in Crypto-Assets Regulation (MiCA) tuli voimaan 29. kesäkuuta 2023. Asetusta ei kuitenkaan sovelleta vielä, vaan sitä aletaan soveltaa asteittain siirtymäaikojen kuluttua. Sähkörahatokeneita ja omaisuusreferenssitokeneita koskevia säännöksiä aletaan soveltaa ensimmäisenä, 30.6.2024 alkaen. Finanssivalvonnan sivuilla on aiemmin julkaistu lisätietoa uudesta EU-asetuksesta blogikirjoituksessa [Uusi EU-asetus lisää asteittain valvontaa kryptovara-alalle](#). Sivuille lisätään uutta ohjeistusta kevään aikana.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta varainsiirtojen ja tiettyjen kryptovarojen siirtojen mukana toimitettavista tiedoista (EU 2023/1113) aletaan soveltaa 30. päivästä joulukuuta 2024. Asetuksessa vahvistetaan säännökset maksajaa ja maksunsaajaa koskevista tiedoista, jotka on toimitettava missä tahansa valuutassa tehtävien varainsiirtojen mukana, sekä siirron toimeksiantajaa ja siirronsaajaa koskevista tiedoista, jotka on toimitettava kryptovarojen siirtojen mukana, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämistä, paljastamista ja selvittämistä varten, kun vähintään yksi varainsiirtoon tai kryptovarojen siirtoon osallistuvista maksupalveluntarjoajista tai kryptovarapalvelun tarjoajista on sijoittautunut unioniin tai sillä on tapauksen mukaan sääntömääräinen kotipaikka unionissa. Lisäksi tässä asetuksessa vahvistetaan sisäisiä toimintatapoja, menettelyjä ja valvontatoimia koskevat säännöt, joilla varmistetaan rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpano, kun vähintään yksi varainsiirtoon tai kryptovarojen siirtoon osallistuvista maksupalveluntarjoajista tai kryptovarapalvelun tarjoajista on sijoittautunut unioniin tai sillä on tapauksen mukaan sääntömääräinen kotipaikka unionissa.

Euroopan pankkiviranomainen (EBA) valmistelee ohjeita, jotka koskevat varojen ja tiettyjen kryptovarojen siirtojen väärinkäytöksiä estämistä rahanpesuun ja terrorismin rahoittamistarkoituksiin ([EBA/CP/2023/35 - 'The Travel Rule Guidelines'](#)). Kyseisissä ohjeissa tarkennetaan mitä toimenpiteitä maksupalveluntarjoajien, välittäjinä toimivien maksupalveluntarjoajien, kryptovarapalvelun tarjoajien ja välittäjinä toimivien kryptovarapalvelun tarjoajien tulee ottaa huomioon, jotta ne voivat havaita puuttuvat tai puutteelliset tiedot, jotka kulkevat varojen tai kryptovarojen siirtojen mukana.

Finanssivalvonta antaa lisäohjeistusta maksuntietoasetuksen noudattamisesta tämän vuoden aikana.

EBA on myös julkaissut loppuraportin muokatuista asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevista ohjeista sekä tekijöistä, joita luotto- ja finanssilaitosten olisi tarkasteltava arvioidessaan yksittäisiin liikesuhteisiin ja yksittäisiin liiketoimiin liittyvää rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskiä ([EBA/GL/2024/01](#)). Kyseisiin ohjeisiin on lisätty kryptovaroja koskevia riskitekijöitä

ja uusi alakohtainen ohje, joka koskee kryptovarapalvelun tarjoajia. EBA:n muokattujen riskitekijöitä koskevien ohjeiden soveltaminen alkaa 30. joulukuuta 2024.

Ulkoministeriön laatima verkkokoulutus pakotteista

Muistutamme, että eOppivassa on julkaistuna kaikille avoin verkkokoulutus pakotteiden perusteista. Koulutuksen tarkoituksena on perehdyttää osallistujia EU:n pakotteisiin ja niiden noudattamiseen. Lisäksi koulutuksessa muun muassa opastetaan tunnistamaan tilanteita, joihin pakotteet voivat soveltua.

Koulutuksen kokonaiskesto on noin 90 minuuttia. Koulutus on [eOppivan verkkosivulla](#).

Oikopolut

- > [Tiedotteet ja julkaisut](#)
- > [Blogit](#)
- > [Medialle](#)

Finanssivalvonta

PL 103, 00101 Helsinki | Puhelinvaihe: 09 183 51
Viestinnän mediapäivystys: 09 183 5030
Sähköpostit: etunimi.sukunimi@finanssivalvonta.fi

SEURAA MEITÄ:

Jos haluat peruuttaa tilauksen, klikkaa tästä.

Powered by Postiviidakko